

Zápis

Zasadnutie MRKS Euratom a strategickej RKS online formou 26. máj 2022, ÚJD SR

V súlade s uznesením vlády SR č. 442 zo dňa 17. mája 2006 vyplýva Úradu jadrového dozoru SR (ÚJD SR) povinnosť organizovať dvakrát ročne zasadnutie Medzirezortnej koordinačnej skupiny na koordináciu úloh vyplývajúcich z jednotlivých ustanovení Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (MRKS Euratom). Spravidla sú tieto zasadnutia organizované na jar a na jeseň a sú koordinované so strategickou Rezortnou koordinačnou skupinou pre európske záležitosti zriadenej na ÚJD SR (RKS). V nadväznosti na pokračujúcu situáciu v súvislosti s koronavírusom a aktuálne prijatými opatreniami, sa ÚJD SR rozhodol zorganizovať online formát zasadnutia MRKS Euratom. Zasadnutie MRKS EURATOM a strategickej RKS otvoril predseda p. Metke.

Z jesenného zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo v novembri 2021 nevyplynuli žiadne úlohy, ktoré by bolo potrebné vyhodnotiť. Na základe odsúhlaseného programu, ktorý je priložený v prílohe č. 1, sú k jednotlivým bodom programu priradené písomné informácie, ktoré poskytli gestori.

2.1. Príprava misie IRRS – aktuálny stav a vývoj (ÚJD SR – p. Konečný)

Misia IRRS Integrated Regulatory Review Service je jednou z partnerských posúdení a služieb, ktoré ponúka MAAE. Cieľom je posúdiť legislatívnu, dozornú a organizačnú infraštruktúru štátu so zameraním na posilnenie a skvalitnenie vnútroštátneho rámca, vychádzajúc z bezpečnostných štandardov MAAE. SR je povinná misiu vykonať každých 10 rokov (záväzky z čl. 8e Smernice Rady 2014/87/Euratom, resp. § 4 ods. (1) m Atómového zákona). Predošlé misie v SR: IRRT 1998, IRRT-FU 2002, IRRS 2012, IRRS-FU 2015. Prvý raz SR pozýva full-scope misiu. Projektový tím na prípravu a uskutočnenie misie IRRS je zložený zo zástupcov ÚJD SR, ÚVZ SR, NIP/MPSVR SR, SHMÚ/MŽP SR, MDV SR, MV SR a SMÚ. Členovia misijného tímu sú experti z dozorných orgánov iných členských štátov MAAE a ako podpora zamestnanci MAAE. Od júna 2021 do apríla 2022 prebiehalo samohodnotenie (self-assessment) online cez nástroj eSARIS2 (zodpovedanie otázok – Response; závery, SWOT analýza, odporúčania – Analysis). V marci 2022 prebehlo prípravné stretnutie s MAAE – dohodnutie detailov misie, predstavenie výsledkov samohodnotenia.

Momentálne prebehujú aktivity:

- Príprava ARM Summary Report – správa zhrňujúca výsledky samohodnotenia.
- Príprava úvodného akčného plánu zo samohodnotenia.
- Zhromažďovanie súboru dokumentov ARM pre členov misie.

Boli odprezentované predbežné zistenia zo samohodnotenia.

Očakávané aktivity v budúcnosti:

- 5. koordinačné stretnutie PT – 9. 6. 2022.
- Nahratie ARM na online úložisko – do 30. 6. 2022.
- Vykonanie misie: 5.-16. september 2022 – interviews, návštevy lokalít, príprava záverečnej správy (Final Report).
- Odovzdanie záverečnej správy z misie SR.

- Prijatie akčného plánu opatrení SR.
- Prijatie následnej misie IRRS (Follow-Up) – v roku 2025.

2.2. Príprava misie ARTEMIS – aktuálny stav a vývoj (NJF – p. Köver, p. Neštický)

V decembri 2019 bola zaslaná žiadosť predsedníčky ÚJD SR do MAAE o zorganizovanie misie ARTEMIS Integrated Review Service for Radioactive Waste and Spent Fuel Management, Decommissioning and Remediation. Zodpovedný subjekt za misiu ARTEMIS je NJF a prípravná skupina: ÚJD SR, MH SR, MDaV SR, MŽP SR, ÚVZ SR, JAVYS, a.s., SE a.s., NJF, SHMÚ.

Z pôvodného termínu február 2021 sa misia presunula na termín 12. – 22. február 2023. Termín je potvrdený zo strany MAAE.

Boli odovzdané podkladové dokumenty a bol vypracovaný a vo februári 2021 odovzdaný dotazník samohodnotenia. Stretnutie tímu za SR pre prípravu misie a stretnutie so zástupcami MAAE sa uskutočnia v júni 2022.

2.3. Krátka informácia o misii ORPAS (ÚVZ SR – p. Drábová)

V novembri 2020 bola zaslaná formálna žiadosť ÚVZ SR do MAAE o zorganizovanie misie ORPAS Occupational Radiation Protection Appraisal Service. Vo februári 2021 sa uskutočnil virtuálne kick-off meeting, Preparatory meeting sa uskutočnil v novembri 2021. Národným koordinátorom misie je p. Drábová z ÚVZ SR. Misia sa uskutoční 27. júna – 7. júla 2022.

2.4. Informácie k vyradovaniu JE Bohunice V1 – nariadenia Rady (Euratom) 2021/100 (MH SR – p. Urminský)

Účelový program financovania na vyradovanie jadrových zariadení z prevádzky a nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi sa zriaďuje Nariadením rady Euratom 2021/100. Zabezpečuje pokračovanie podpory EÚ na ďalšie obdobie na roky 2021-2027. V máji 2021 bol zo strany JAVYS, a.s. predstavený nový harmonogram vyradovania JE V1, ktorý predpokladá presun termínu vyradenia 31.12.2027. Medzi hlavné dôvody nutnosti revízie harmonogramu patria:

- Zlyhanie dodávateľa projektu D2 „Dekontaminácia primárneho okruhu“.
- Následný posun projektu D4.2 „Demontáž veľkorozmerných komponentov primárneho okruhu“.
- Príliš ambiciózne plánovanie/skracovanie dĺžky projektov.
- Vyššia produkcia RAO.
- Protipandemické opatrenia – dopady na dodávateľov.

V januári 2022 bola predstavená **aktualizácia Detailného plánu vyradenia JE V1 (DDP)**, ktorá predpokladá zníženie rozpočtu vyradovania JE V1.

Najzásadnejšia zmena je povinná nutnosť spolufinancovania vyradovania JE V1 z národných zdrojov vo výške minimálne 50 percent.

Bol v krátkosti predstavený aktuálny stav vyradovania JE V1.

2.5. Informácie z Agentúry pre zásobovanie (ESA) (MH SR – p. Pitorák, SE, a.s. – p. Hrapko)

Boli odprezentované body:

- Prehľad rizík identifikovaných ESA: po februári 2022 došlo k zásadnej zmene situácie. Preto ESA pripravila komplexné odporúčania týkajúce sa oblasti jadrových materiálov a jadrového paliva. Z pohľadu ESA patrí medzi krátkodobé riziká **logistika a dodávateľský reťazec pre jadrové materiály a jadrového paliva dovážaného z Ruskej federácie**. UA zakázala prepravu jadrového paliva. Viacerí prepravcovia tiež na základe vlastného rozhodnutia odmietajú prepravovať jadrové palivo z RU. Európska agentúra pre leteckú bezpečnosť (EASA) s platnosťou od septembra zrušila licenciu pre tradičných prepravcov. Zásoby paliva v JE závislých 100% na dodávke z RU (CZ, SK, HU, BG a FI) sú v rozmedzí 1 až 3 roky.
- Zriadenie pod-výboru pre energetickú bezpečnosť: za SR je členom zástupca SE, a.s.; Michal Hrapko.
- Výsledky práce PS pre rádioizotopy využívané vo výskume a zdravotníctve (HALEU): Zvýšenie jeho výroby v rámci EÚ. Existujúci výrobcovia jadrového paliva môžu vyrábať aj HALEU, je však potrebné zabezpečiť investície do ich technológií. Vytvorenie kapacít na výrobu HALEU v EÚ si vyžiada horizontálny prístup a časový rámec 6-7 rokov. Zabezpečiť 10 ročné zásoby (tzv. „rolling stock“) HALEU, keďže splnenie záväzku spoločností z USA dodávať HALEU do EÚ do roku 2035 je otázne (predovšetkým kvôli využitiu v malých modulárnych reaktoroch).

Ciele ESA na rok 2022 sú zabezpečiť dodávky jadrových materiálov pre používateľov v rámci Komunity v krátkom a strednodobom horizonte, umožniť budúce dodávky a posilniť diverzifikáciu a rozvoj spoľahlivých alternatívnych zdrojov jadrových palív, služieb a dizajnu, umožniť súvislé dodávky rádio-izotopov pre medicínske účely, poskytovať komunite expertízy a informácie.

2.6. Program Horizont EUROPA - najnovší vývoj (MŠVVaŠ SR – p. Tabiš)

P. Tabiš predstavil najnovší vývoj v programe Horizont EUROPA (Nariadenie EP a Rady o zriadení rámcového programu pre VaI (2021-2027) Horizont Európa a Rozhodnutie Rady o špecifickom programe – obe boli schválené medzi decembrom 2020 a aprílom 2021 a publikované v Úradnom vestníku EÚ v apríli, resp. máji 2021. Bola schválená aj časť sekundárnej legislatívy Nariadenie EP a Rady o Európskom technologickom inštitúte (EIT) a jeho Strategickej inovačnej agende; v EP a Rade sa doladzuje Single Basic Act.

V decembri 2020 bola na Rade dosiahnutá dohoda o Programe pre výskum a odbornú prípravu EURATOM 2021-2025; do programových výborov boli menovaní delegáti. Na Centre vedecko-technických informácií SR boli pre program Horizont Európa zriadené podporné štruktúry – sieť národných kontaktných bodov (NCP). Kontakty na delegátov a NCP sú uvedené na WEB stránke CVTI SR.

2.7. Aktuálne informácie z oblasti radiačnej ochrany (ÚVZ SR – p. Drábová)

Pani Drábová odprezentoval stručnú informáciu týkajúcu sa aktivít Úradu verejného zdravotníctva pre oblasť radiačnej ochrany, najmä informácie o:

- Zariadeniach na pretavovanie kovových RAO.
- Spaľovni RAO PS45.
- Štvrtom dvojrade úložiska NAO v RÚ RAO Mochovce.
- Zmene typu paliva v JE EMO.
- Prevádzke JE EMO3.
- Kampani na vyhľadávanie a identifikáciu RA materiálov.
- Centre spolupráce s MAAE.

2.8. EU taxonómia vo vzťahu k jadrovej energetike – najnovší vývoj (MH SR – p. Husárik)

P. Husárik podal krátku informáciu o tzv. Nariadení o taxonómii (Nariadenie EP a Rady 2020/852), stanovujúcom kritériá určujúce, či sa hospodárska činnosť môže označiť za environmentálne udržateľnú (6 environmentálnych cieľov vrátane zmiernenie zmeny klímy a adaptácie na ňu). Z pohľadu záujmov SR je kľúčové, aby boli v taxonómii zaradené jadrová energetika a zemný plyn ako udržateľné hospodárske činnosti. V rámci Rady EÚ a Európskeho parlamentu sa posudzuje návrh doplnujúceho delegovaného aktu k taxonómii (CDA), ktorý pokrýva oba uvedené oblasti. V Rade EÚ nie je zablokované priechodné. Situácia je zložitejšia v EP, kde je opozícia voči CDA spájaná aj s ruským plynom. SK a ďalšie projadrové ČS EÚ spolupracujú s členmi EP, hlasovanie podľa národnej príslušnosti však v EP nie je možné garantovať. Hlavným krátkodobým cieľom je presadiť prijatie CDA v EP, následne sa budú riešiť problematické elementy CDA akým je povinnosť vybudovania hlbinného úložiska do roku 2050. K tomuto postupu vyjadril súhlasné stanovisko p. Turner. MRKS sa k téme taxonómie vráti na svojom jesennom stretnutí. Nad rámec taxonómie bola podaná stručná informácia k oznámeniu EK z 18. 5. 2022 o pláne REPowerEU, kde je uvádzaná problematika diverzifikácie jadrového paliva pre ČS s VVER technológiou.

2.9. Uplatňovanie systému záruk pre jadrové materiály (kap. VII Zmluvy o Euratome) (JAVYS, a.s. – p. Beták)

Pán Beták odprezentoval plnenie záruk na jadrové materiály v spoločnosti JAVYS, a.s.. Posledná inšpekcia podľa dodatkového protokolu sa v JAVYS, a.s. konala 21.7.2020, pričom inšpektori MAAE sa zaujímali o manipulačný box JE A1, kde odobrali otery as vzorky. V zmysle záznamu ÚJD SR z tejto inšpekcie č. 829/2020 neboli v kontrolovanej oblasti zistené žiadne nedostatky. V období január – máj 2022 bolo plnenie záruk na JM overované inšpektormi MAAE, Euratom a ÚJD SR nasledovne: jednou inšpekciou JM s krátkou dobou ohlásenia na MSVP a s tým spojených manipulácií, dvomi inšpekciami evidencie a kontroly JM na MSVP z dôvodu potreby servisu dozorných zariadení MAAE. Okrem toho bolo potrebné

zabezpečiť dve možné inšpekcie podľa Dodatkového protokolu v lokalitách Bohunice a Mochovce.

Počas všetkých inšpekcií neboli zistené nedostatky v evidenčnej dokumentácii ani v jednej z kontrolovaných oblastí.

2.10. Tematické posudzovanie – požiarna ochrana jadrových zariadení (ÚJD SR – p. Turner)

Smernica Rady 2014/87/EURATOM, ktorou sa mení smernica 2009/71/EURATOM, ktorou sa zriaďuje rámec spoločenstva pre jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení EÚ požaduje, aby členské štáty EÚ uskutočnili tematické partnerské hodnotenie každých 6 rokov s prvým hodnotením v roku 2017. Sú stanovené požiadavky vyplývajúce zo smernice. Špecifické tematické zameranie 2017 – 2018 bolo starnutie jadrových zariadení. Aktuálne špecifické tematické zameranie je požiarna ochrana jadrových zariadení. Navrhované jadrové zariadenie v SR, ktoré bude predmetom posudzovania je EMO3 ako reprezentant všetkých prevádzkovaných blokov v SR. Bol odprezentovaný metodický rámec, oblasti posudzovania, míľniky.

3.1. Aktuálne informácie o uvedení do prevádzky EMO3 (ÚJD SR – p. Pospíšil)

Pán Pospíšil stručne informoval o povoľovanom (licenčnom) procese – kľúčových subjektoch, význame, fázach. Ďalej podrobnejšie opísal jednotlivé súhlasy alebo povolenia pre stavbu JZ, uvádzanie JZ do prevádzky, prevádzku JZ. Podrobne opísal históriu /míľniky/ povoľovacieho procesu Mochovce 3. a 4. blok. Bola odprezentovaná i informácia o rozklade a identifikované problematické okruhy týkajúce sa EMO34.

3.2. Informácie z jednotlivých rezortov podľa rozdelenia gestorstva/spolugestorstva k jednotlivým článkom Zmluvy o Euratome (ÚVZ SR – p. Drábová, ÚPV SR – p. Marčoková)

P. Drábová z ÚVZ SR informovala v krátkosti o novinkách v radiačnej monitorovacej sieti, informácia zahrňovala témy:

- Monitorovacie plány: monitorovanie rádioaktivity vo vzduchu, v pôde, v potravinách a krmivách, vo vode.
- Stanovenie obsahu prírodných rádionuklidov v stavebných materiáloch.
- Analýzy.
- Laboratória a prístrojové vybavenie.
- Mobilná monitorovacia skupina.
- Účasť na národných / medzinárodných cvičeniach alebo skúškach odbornosti.
- Výzvy.

P. Marčoková z ÚPV informovala podľa čl. 16 o počtoch prihlášok v oblasti jadrovej energetiky podaných na ÚPV SR a v krátkosti predstavila aktuálne činnosti a prebiehajúce aktivity ÚPV SR.

Od jesenného zasadnutia MRKS 2021 neboli podané žiadne prihlášky z oblasti jadrovej energetiky a boli podané dve prihlášky, ktorých predmet priamo súvisí s rozvojom jadrovej energetiky. ÚPV SR podanie týchto prihlášok oznámil EK.

- 4.1. V rámci jesenného zasadnutia MRKS Euratom boli prezentované témy podľa schváleného programu, ku ktorému zástupcovia z rezortov, z ostatných ÚOŠS a ďalších inštitúcií podľa gestorstva/spolugestorstva odprezentovali alebo zaslali písomné informácie.
- 4.2. K bodu 2.8 zaradiť na jesenné zasadnutie MRKS EURATOM 2022 aktuality od MH SR o EÚ taxonómii.
- 4.3. K bodu 2.9 zaradiť na jesenné zasadnutie MRKS EURATOM 2022 aktuality od SE, a.s. Uplatňovanie systému záruk pre jadrové materiály.
- 4.4. Ďalšie zasadnutie MRKS Euratom sa uskutoční na jeseň 2022 predbežne v mesiaci november na ÚJD SR v Bratislave a bude opäť koordinované so strategickou RKS. V prípade pretrvávajúcej pandemickej situácie sa zasadnutie uskutoční online formou.

V Bratislave, dňa 31. mája 2022

Zapísala: Ing. Marcela Karellová, ÚJD SR

**Schválili: RNDr. Mikuláš Turner
GRS 200**

**Ing. Eduard Metke, CSc.
podpredseda ÚJD SR/predseda MRKS Euratom**

Zoznam najviac používaných skratiek v texte:

<i>EK/Komisia</i>	-	<i>Európska komisia</i>
<i>ESA</i>	-	<i>Euratom Supply Agency/Zásobovacia agentúra Euratom</i>
<i>EÚ</i>	-	<i>Európska únia</i>
<i>EURATOM</i>	-	<i>Európske spoločenstvo pre atómovú energiu</i>
<i>IRRS</i>	-	<i>IRRS Integrated Regulatory Review Service</i>
<i>JAVYS</i>	-	<i>Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť</i>
<i>JE</i>	-	<i>jadrová elektrárň</i>
<i>JRC</i>	-	<i>Spoločné výskumné centrum</i>
<i>MH SR</i>	-	<i>Ministerstvo hospodárstva SR</i>
<i>MŠVVaŠ SR</i>	-	<i>Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR</i>
<i>MV SR</i>	-	<i>Ministerstvo vnútra SR</i>

MRKS	-	<i>medzirezortná koordinačná skupina</i>
MZ SR	-	<i>Ministerstvo zdravotníctva SR</i>
MŽP SR	-	<i>Ministerstvo životného prostredia SR</i>
NJF	-	<i>Národný jadrový fond</i>
RKS	-	<i>rezortná koordinačná skupina</i>
SAV	-	<i>Slovenská akadémia vied</i>
SE	-	<i>Slovenské elektrárne</i>
SR/SK	-	<i>Slovenská republika</i>
STU	-	<i>Slovenská technická univerzita</i>
TEG	-	<i>Technical Expert Group</i>
ÚJD SR	-	<i>Úrad jadrového dozoru SR</i>
ÚPV SR	-	<i>Úrad priemyselného vlastníctva SR</i>
ÚVZ SR	-	<i>Úrad verejného zdravotníctva SR</i>

Skratky ČŠ EÚ:

AT – Rakúsko, BG – Bulharsko, CZ – Česká republika, DE – Nemecko, FI – Fínsko, HU – Maďarsko, IT- Taliansko, LU – Luxembursko, NL – Holandsko, PL – Poľsko, RO – Rumunsko, SK – Slovenská republika, SI – Slovinsko